

Spis treści

Rozdział pierwszy. POJĘCIE ADMINISTRACJI	7
I. Wprowadzenie	7
II. Z rodowodu administracji publicznej	8
III. Pojęcie administracji	12
IV. Przesłanki rozwoju ingerencji administracji	16
Rozdział drugi PRAWO ADMINISTRACYJNE	25
I. Z rodowodu polskiej nauki prawa administracyjnego	25
1. Okres policystyki	25
2. Okres narodzin polskiej nauki prawa administracyjnego	27
3. Okres rozwoju nauki prawa administracyjnego	30
II. Pojęcie prawa administracyjnego	34
III. Budowa prawa administracyjnego. Wyróżnienie podstawowe	36
IV. Prawo administracyjne jako prawo publiczne	37
V. Cechy realizacji norm prawa administracyjnego regulujących sytuacje podmiotów zewnętrznych	40
VI. Wewnętrzne prawo administracyjne	44
VII. W sprawie zakresu administracyjnego prawa gospodarczego	49
VIII. W sprawie pojęcia międzynarodowego prawa administracyjnego	52
IX. Uwagi o prawie administracyjnym w warunkach Unii Europejskiej	53
Rozdział trzeci ŹRÓDŁA PRAWA ADMINISTRACYJNEGO	57
I. Wprowadzenie	57
II. Cechy źródeł prawa administracyjnego	59
III. Badanie źródeł prawa administracyjnego	61
IV. Rodzaje źródeł prawa administracyjnego	62
1. Konstytucja	62
2. Ustawy	64
3. Umowy międzynarodowe jako źródła prawa administracyjnego	65
A. Stosunek prawa międzynarodowego do prawa wewnętrznego	65
B. Umowy międzynarodowe w systemie prawnym Rzeczypospolitej Polskiej	67
C. Prawo międzynarodowe według obowiązującej Konstytucji	68
D. Ustawowa regulacja zawierania, nabywania mocy obowiązującej i ogłaszania umów międzynarodowych	68
E. Prawo międzynarodowe a prawo administracyjne	70
4. Rys organizacji i prawo Unii Europejskiej	71
A. Kilka informacji o powstaniu i strukturze Wspólnot Europejskich	71
B. W kwestii obowiązywania prawa Wspólnot Europejskich	75
C. Układ Europejski i Traktat Akcesyjny	78
5. Akty prawne stanowione przez administrację naczelną	79
A. Rozporządzenia z mocą ustawy	79
B. Rozporządzenia	80
C. Zarządzenia	81

D. Uchwały.....	82
E. Regulaminy i statuty.....	82
6. Lokalne źródła prawa.....	83
A. Z teorii.....	83
B. Akty prawa miejscowego - zagadnienia podstawowe.....	86
(1) Akty prawa miejscowego organów jednostek samorządu terytorialnego.....	88
(a) Akty prawa miejscowego stanowione przez organy gminy.....	88
(b) Akty prawa miejscowego stanowione przez organy powiatu.....	93
(c) Akty prawa miejscowego stanowione przez organy województwa.....	94
(2) Akty prawa miejscowego organów administracji rządowej w województwie.....	95
(a) Zagadnienia ogólne.....	95
(b) Akty prawa miejscowego stanowione przez wojewodę.....	96
(c) Akty prawa miejscowego stanowione przez organy administracji niezespolonej.....	97
C. Akty normatywne stanowione przez organy zakładów administracyjnych (prawo zakładowe).....	98
D. Akty normatywne stanowione przez organy samorządów specjalnych....	100
V. O zgodności rozporządzeń (innych aktów) z ustawami.....	101
VI. Promulgacja źródeł prawa administracyjnego.....	104
VII. Przepisy przejściowe w prawie administracyjnym.....	110
VIII. Źródła niezorganizowane.....	112
1. Odesłania i normy pozaprawne stosowane przez administrację publiczną ...	113
2. Zwyczaj.....	118
3. Orzecznictwo sądowe.....	121
4. Doktryna.....	122
Rozdział czwarty ORGANIZACJA PRAWNA ADMINISTRACJI.....	126
I. Z problematyki badania struktur organizacyjnych.....	126
II. Podmioty administrujące.....	128
1. Pojęcie organu administracji publicznej.....	129
2. Pojęcie organu administrującego.....	132
3. Urzędy organów administracji publicznej.....	133
4. Pojęcie kompetencji.....	136
5. Odpowiedzialność za działania administracji.....	138
III. Administracja państwowa, w tym rządowa.....	141
1. Problem naczelnych organów administracji rządowej.....	141
A. Prezydent jako naczelny organ administracji państwowej.....	143
B. Rada Ministrów jako naczelny organ administracji rządowej.....	144
(1) Organy wewnętrzne i pomocnicze Rady Ministrów.....	147
C. Prezes Rady Ministrów.....	148
(1) Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.....	149
D. Ministrowie.....	150
2. Centralne organy administracji rządowej.....	152
3. Administracja rządowa w województwie.....	155
A. Wojewodowie.....	156
B. Wojewódzka administracja zespolona.....	157

4. Terenowe organy rządowej administracji niezespólonej.....	158
5. Organy przedsiębiorstw jako podmioty administrujące.....	161
6. Zakłady administracyjne.....	161
7. Organizacje społeczne wykonujące funkcje administracji publicznej.....	165
A. Organizacje pozarządowe.....	166
B. Organizacje pożytku publicznego.....	174
C. Partnerstwo publiczno-prywatne.....	176
8. Podmioty prywatne wykonujące funkcje administracji publicznej.....	179
IV. Samorząd terytorialny.....	180
1. Teorie samorządu terytorialnego.....	180
2. Samorząd terytorialny w polskiej nauce prawa administracyjnego.....	182
3. Modele samorządu terytorialnego.....	185
4. Z historii samorządu terytorialnego w Polsce.....	186
5. Ustrój samorządu terytorialnego.....	191
A. Gmina.....	192
(1) Pojęcie gminy.....	192
(2) Zadania gminy.....	195
(3) Władze gminy.....	198
(a) Referendum gminne.....	199
(b) Rada gminy.....	200
(c) Wójt (burmistrz, prezydent miasta).....	201
(d) Organy w pomocniczych jednostkach podziału gminy.....	202
(e) Wnioski.....	203
B. Powiat.....	205
(1) Pojęcie powiatu.....	205
(2) Zadania powiatu.....	205
(3) Władze powiatu.....	206
(a) Referendum powiatowe.....	206
(b) Rada powiatu.....	207
(c) Zarząd powiatu.....	208
(d) Starosta.....	209
(e) Administracja zespólona.....	210
(4) Szczególny przypadek miasta na prawach powiatu.....	210
C. Województwo.....	214
(1) Pojęcie województwa.....	214
(2) Zadania województwa.....	214
(3) Władze samorządu województwa.....	215
(a) Referendum wojewódzkie.....	216
(b) Sejmik województwa.....	216
(c) Zarząd województwa.....	218
(d) Marszałek województwa.....	219
(e) Administracja zespólona.....	219
D. Samorządowe kolegium odwoławcze.....	220
E. Swoiste formy współdziałania międzykomunalnego związane z wykonywaniem zadań publicznych.....	222
(1) Wprowadzenie.....	222
(2) Związki a porozumienia jednostek samorządu terytorialnego.....	224

(3) Związki jednostek samorządu terytorialnego - kilka uwag szczegółowych.....	226
(4) Porozumienia jednostek samorządu terytorialnego - kilka uwag szczegółowych.....	228
V. Stosunki ustrój owo-prawne między podmiotami administrującymi.....	229
1. Centralizacja.....	229
2. Decentralizacja.....	234
3. Nadzór prawny.....	236
A. Nadzór w systemie organów administracji.....	236
B. Nadzór nad działalnością gminną, działalnością powiatu oraz działalnością samorządu województwa.....	238
(1) Samodzielność prawna jednostek samorządu terytorialnego.....	238
(2) Swoistość nadzoru nad działalnością samorządu terytorialnego.....	239
(3) Kryterium nadzoru.....	240
(4) Organy nadzoru.....	242
(5) Kontrola w nadzorze nad działalnością samorządu terytorialnego.....	242
(6) Środki nadzoru.....	246
(7) Ochrona prawna przed nielegalną ingerencją nadzorczą.....	251
VI. Resortowa struktura administracji.....	252
VII. Terytorialna struktura administracji.....	255
VIII. Pracownicy administracji.....	258
1. Pojęcie służby publicznej.....	258
2. Historia polskiego prawa urzędniczego.....	260
3. Pracownicy administracji rządowej.....	266
A. Pracownicy urzędów państwowych nie będący członkami korpusu służby cywilnej.....	266
B. Korpus służby cywilnej.....	270
C. Państwowy Zasób Kadrowy.....	275
4. Pracownicy samorządowi.....	277
Rozdział piąty. MAJĄTEK PUBLICZNY.....	287
I. Idea własności a majątek publiczny.....	287
II. Klasyfikacja majątku publicznego.....	289
III. Zasoby, przysparzanie i uszczuplanie majątku publicznego.....	291
IV. Prawny reżim korzystania.....	292
V. Regulacja prawna gospodarowania mieniem publicznym.....	293
1. Pojęcie i rodzaje mienia publicznego.....	293
2. Podmioty zarządzające mieniem publicznym.....	295
A. Skarb Państwa i jego organy.....	295
B. Gmina, powiat, województwo jako podmioty mienia publicznego.....	296
(1) Sposoby nabycia mienia.....	296
(2) Zasady gospodarowania.....	298
3. Formy organizacji majątku publicznego wykorzystywanego w działalności gospodarczej.....	301
4. Komercjalizacja i prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych.....	303
A. Prywatyzacja pośrednia.....	304
B. Prywatyzacja bezpośrednia.....	307
(1) Sprzedaż przedsiębiorstwa.....	307
(2) Wniesienie przedsiębiorstwa do spółki.....	308

(3) Oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania.....	309
5. Przykład reglamentacji w zakresie gospodarowania majątkiem publicznym. Zamówienia publiczne.....	310
A. Podstawowe zasady postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.....	310
B. Tryby udzielania zamówień publicznych.....	311
VI. Uwagi ogólne.....	315
Rozdział szósty PRAWNE FORMY DZIAŁANIA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ.....	317
I. Wprowadzenie.....	317
1. Refleksje ogólne.....	317
2. Pojęcie form działania administracji publicznej.....	318
3. Klasyfikacja form działania administracji publicznej.....	319
II. Akty administracyjne.....	320
III. Wadliwe akty administracyjne.....	327
IV. Formy aktów administracyjnych w polskim ustawodawstwie. Definicje i przykłady.....	330
1. Decyzje bez szczególnej nazwy.....	330
2. Decyzje o szczególnej nazwie.....	332
A. Zezwolenie.....	332
B. Koncesja.....	333
C. Licencja.....	334
V. Akty normatywne administracji.....	335
VI. Formy działań faktycznych.....	339
1. Formy działań faktycznych w stosowaniu prawa.....	342
2. Inne formy działań faktycznych.....	344
VII. Umowy.....	350
1. Umowy cywilnoprawne.....	351
2. Umowy publicznoprawne.....	351
Rozdział siódmy SFERY INGERENCJI ADMINISTRACJI.....	355
I. Policja administracyjna.....	355
II. Reglamentacja.....	356
III. Świadczenia materialne.....	359
IV. Świadczenia niematerialne.....	359
V. Zakaz ingerencji administracji.....	360
VI. W sprawie nowego wyróżnienia sfery administracji regulacyjnej.....	360
Rozdział ósmy STOSUNKI ADMINISTRACYJNOPRAWNE I SYTUACJE ADMINISTRACYJNOPRAWNE.....	363
I. Pojęcie stosunku administracyjnoprawnego.....	363
II. Pojęcie sytuacji administracyjnoprawnej.....	365
III. Rodzaje stosunków administracyjnoprawnych.....	368
IV. Rodzaje sytuacji administracyjnoprawnych.....	370
V. Sposoby powstawania sytuacji administracyjnoprawnych i nawiązywania stosunków administracyjnoprawnych.....	374
Rozdział dziewiąty KONTROLA PRAWNA ADMINISTRACJI.....	376
I. Pojęcie i zasięg kontroli.....	376
II. Podziały kontroli.....	380

III. Prawny system kontroli.....	382
1. Kontrola parlamentarna.....	384
A. Kontrola sejmowa.....	384
B. Kontrola senacka.....	386
2. Kontrola państwowa (NIK).....	387
3. Kontrola sądowa.....	391
A. Kontrola dokonywana przez sąd administracyjny.....	393
(1) Z ewolucji kontroli dokonywanej przez sądownictwo administracyjne.....	393
(2) Kontrola dokonywana przez sąd administracyjny od 1 stycznia 2004 roku.....	395
B. Kontrola bezpośrednia decyzji administracyjnych sprawowana przez inne sądy.....	397
(1) Bezpośrednia kontrola dokonywana przez sąd cywilny.....	397
(2) Bezpośrednia kontrola dokonywana przez sąd ubezpieczeń społecznych.....	400
(3) Bezpośrednia kontrola dokonywana przez sąd karny.....	401
(4) Bezpośrednia kontrola decyzji przez sąd antymonopolowy.....	401
C. Kontrola pośrednia.....	402
D. Sądowa kontrola aktów normatywnych administracji.....	402
E. Sądowa kontrola umownej działalności administracji.....	407
4. Kontrola prokuratorska.....	408
5. Kontrola społeczna.....	410
6. Kontrola resortowa.....	413
7. Kontrola międzyresortowa.....	415
8. Kontrola dokonywana przez Rzecznika Praw Obywatelskich.....	424

Rozdział dziesiąty PODSTAWY ODPOWIEDZIALNOŚCI

ODSZKODOWAWCZEJ ZA DZIAŁANIA ADMINISTRACJI.....	428
I. Wprowadzenie.....	428
II. Podmiotowy zakres odpowiedzialności.....	430
1. Podmioty odpowiedzialne.....	430
A. Skarb Państwa.....	430
B. Jednostka samorządu terytorialnego.....	431
C. Inne osoby prawne wykonujące władzę publiczną.....	432
2. Podmioty poszkodowane wykonywaniem władzy publicznej.....	433
III. Przedmiotowy zakres odpowiedzialności.....	434
1. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej.....	434
2. Odpowiedzialność za szkody wynikłe z prawnych form działania władzy publicznej.....	435
IV. Niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie władzy publicznej.....	436
V. Odpowiedzialność za szkodę wynikłą z legalnych działań władzy publicznej.....	437
VI. Odpowiedzialność za szkodę w przypadku niektórych rozstrzygnięć sądu administracyjnego.....	438
VII. Odpowiedzialność za niewykonanie orzeczenia sądu administracyjnego.....	439

SYTUACJE PRAWNE OBYWATELA	440
I. Uprawnienie a obowiązek.....	440
II. Rodzaje materialnoprawnych sytuacji obywatela wyznaczonych przez prawo administracyjne.....	442
1. Wprowadzenie.....	442
2. Obywatel jako podmiot praw i obowiązków osobowych.....	443
A. Sytuacja prawna obywatela w zakresie stanu cywilnego.....	443
B. Sytuacja obywatela w zakresie obowiązku meldunkowego.....	443
C. Obywatel jako podmiot obowiązku posiadania dokumentu tożsamości... ..	444
D. Obywatelskie prawo do otrzymania paszportu.....	446
E. Imię i nazwisko obywatela.....	446
3. Obywatel jako podmiot praw i obowiązków politycznych.....	447
A. Obywatel jako podmiot żądający informacji.....	448
B. Udział obywatela w referendum.....	448
C. Konstytucyjne prawo zrzeszania się.....	449
D. Wolność wyrażania poglądów i rozpowszechniania informacji.....	450
E. Prawo do uczestniczenia i organizowania zgromadzeń.....	450
F. Powszechny obowiązek obrony ojczyzny określony przez Konstytucję.....	451
4. Obywatel jako podmiot praw i obowiązków społecznych.....	452
A. Obywatel a obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązek szkolny oraz obowiązek nauki.....	452
B. Prawo do uzyskania pomocy społecznej i pomocy socjalnej.....	455
C. Obywatel a prawo o zbiorach publicznych.....	457
D. Obywatel a odznaczenia.....	458
5. Obywatel jako właściciel.....	459
A. Obywatel jako właściciel nieruchomości (gruntowej).....	459
B. Obywatel jako właściciel ruchomości.....	464
(1) Obywatel jako właściciel zabytku ruchomego.....	464
(2) Obywatel jako podmiot świadczeń rzeczowych.....	465
6. Obywatel jako przedsiębiorca.....	466
A. Obywatel jako podmiot prowadzący działalność gospodarczą.....	466
(1) Podstawy prawne i zasady prowadzenia działalności gospodarczej....	467
(2) Ograniczenia w podejmowaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej.....	468
(3) Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.....	470
(4) Formy współdziałania przy podejmowaniu (prowadzeniu) działalności gospodarczej.....	472
(5) Szczególne formy prowadzenia działalności gospodarczej.....	474
(6) Podejmowanie działalności gospodarczej.....	475
(7) Prowadzenie działalności gospodarczej.....	476
B. Działalność gospodarcza obywatela wobec prawa ochrony środowiska.....	479
7. Obywatel w sytuacjach innych, tj. nie mieszczących się w dotychczasowej systematyce i (obywatel j ako mieszkaniec).....	481
A. Wprowadzenie.....	481

B. Obywatel jako podmiot świadczeń osobistych.....	482
C. Obywatel jako użytkownik drogi publicznej.....	483
D. Obywatel jako poszkodowany skutkami zanieczyszczenia środowiska.....	484
8. Obywatel w sytuacjach reżimów specjalnych.....	485
A. Obywatel w sytuacji ustanowionego obszaru specjalnego.....	485
B. Obywatel w sytuacji stanu klęski żywiołowej.....	487
C. Obywatel w stanie poważnej awarii.....	488
D. Obywatel w sytuacji stanu zagrożenia powodziowego.....	489
E. Obywatel w sytuacji stanu wojny.....	490
F. Obywatel w sytuacji stanu wojennego.....	491
G. Obywatel w sytuacji stanu wyjątkowego.....	493
III. Uwagi ogólne o zabezpieczeniu procesowym sytuacji prawnych obywatela.....	494
Rozdział dwunasty PUBLICZNE PRAWA PODMIOTOWE.....	501
Rozdział trzynasty ADMINISTRACYJNOPRAWNA SYTUACJA CUDZOZD2MCA W POLSCE.....	506